

Lise... lise... lisa... lorre
tikke... tikke... takke... torre
in de SPEELTUIN staat een wip,
en er is een grote baan,
waar we naar beneden gaan.

Mise... mise... misa... morre
gise... gise... gisa... gorre
en er ligt een heel dik touw,
er is een emmer met veel zand,
meer als in ons hele land.

Grase... grase... grasa... grose
likke... likke... likka... lose
en er hangt een grote schommel,
en je kunt er slaan op de trommel.

Er is een KINDERBOERDERIJ
en daar lopen kippen bij
en een geitje en een schapie
en een heel ondeugend apie
plus een dikke hang-buik-zwijn
wat zal dat gezellig zijn !

Pé Mühren
oktober 1998

I.	Er waren eens ...	2
II.	Geschiedenis	3
III.	Het belang van spelen	4
IV.	De organisatie van Stichting De Speelderij	5
V.	Projectomschrijving	6
VI.	Comité van Aanbeveling	9
VII.	Het Bestuur	11

I. Er waren eens ...

December 1997. Een aantal ouders van kinderen raakt met elkaar in gesprek over een speeltuin. Is dat niet leuk, zou dat hier niet kunnen?

Een gesprek en een gezamenlijk idee was het startpunt voor deze ouders om zelf aan de slag te gaan. Nu, ongeveer 18 maanden later, komt dat idee van toen steeds dichterbij. Een mooie plek, een prachtig ontwerp, we gaan er voor. Wij zijn ervan overtuigd dat het gaat lukken. Nog een paar maanden wachten en dan is de gemeente Edam-Volendam een prachtige speeltuin voor de jeugd rijker.

Het bestuur van Stichting De Speelderij wil de volgende mensen bedanken voor hun hulp bij de verschillende werkzaamheden van onze Stichting:

Donald van der Spek (ontwerp beheerdersgebouwtje), Speelplan B.V. (ontwerp speeltuin), Rabobank Edam-Volendam (financiële en facilitaire steun), Cynthia Schoorl (ontwerp logo en briefpapier), Rolf Oosterbaan en Willem van Os van de NUSO (advisering), Graphic Service Edam B.V. (inbinden dit boekwerk), Corinne Koning, Peter-Jan van Dijk en Morgan Knibbe (ontwerp cover van dit boekwerk).

bestuur Stichting De Speelderij
juni 1999

II. Geschiedenis

Het is alweer geruime tijd geleden dat er een uitgebreide openbare speeltuin is geweest in Edam-Volendam. Tussen het cultureel centrum en het AMVO gebouw is er ooit een terrein geweest waar zich enkele speeltoestellen bevonden, geflankeerd door een rij prachtige populieren. Zoals alle speeltoestellen in die tijd zijn ze omdat ze van ijzer waren, na verloop van tijd gaan roesten en door gebrek aan onderhoud en anderszins in verval geraakt. Bovendien was het verkeerstechnisch noodzakelijk de Populierenlaan en de Zeestraat op elkaar aan te sluiten zodat er een groot verkeersknooppunt in het centrum van Volendam ontstond. De speeltoestellen alsmede de populieren moesten derhalve plaats maken voor een verbrede Populierenlaan.

Dit was echter geenszins het einde van speelgelegenheid in de gemeente. Met het groeien van de bevolking en de enorme uitbreiding van het aantal woningen is het aantal speeltoestellen gelukkig evenredig gegroeid. Met de bouw van blokgruw 7/8 is er zelfs een geheel nieuw park ontstaan, met diverse speelgelegenheden, waterpartijen en samenscholingsmogelijkheden voor de jeugd. En verder was er altijd al het Slobbeland die naast zwemrecreatie diverse speeltoestellen had en nog steeds heeft.

Desondanks moesten de bewoners van de gemeente uitwijken naar Monnickendam voor een speelgelegenheid waar makkelijk toezicht op de kinderen kon worden gehouden, en waar de ouders onder het genot van een kop koffie hun kroost bezig kon zien. Dit werd en wordt dan ook veelvuldig gedaan.

Met enige regelmaat kwamen er vanuit de gemeente geluiden die het onderwerp speeltuin levend hielden. Er werd zelfs vanuit het Club- en Buurthuiswerk in Volendam een ambitieus project op papier gezet dat behalve een speeltuin ook een manege en kinderboerderij omvatte. Op dat moment was de tijd er echter nog niet rijp voor.

Maar eind 1997 ontstond er een nieuw initiatief. Een initiatief in de vorm van een stichting die de oprichting en beheer van een nieuw te plaatsen speeltuin onder haar beheer wil nemen. De eerste stap van de stichting, die De Speelderij gedoopt werd, was het houden van een uitgebreide enquête onder de bevolking van de gemeente via de schoolgaande jeugd. Die enquête werd een doorslaand succes. Er bleek een grote behoefte te zijn voor een speeltuin, liefst in combinatie met een kinderboerderij.

Op dat moment stonden alle 'neuzen' in de juiste richting. Particulier initiatief, de politiek, en wellicht het belangrijkste, er was een locatie beschikbaar. Gelegen aan het middengebied bleek er een locatie te liggen die planologisch en geografisch perfect bleek te zijn. Dit resulteerde in een raadsbesluit op 18 juni 1998 waarin de Raad van de gemeente Edam-Volendam besloot om een stuk grond, in de volksmond de locatie Beets geheten, speeltuinrijp te maken.

Dit besluit was voor de op dat moment nog in oprichting zijnde Stichting De Speelderij het startpunt om aan de slag te gaan. Dit rapport is het resultaat van de werkzaamheden vanaf dat moment.

III. Het belang van spelen

Buitenspelen is goed voor de emotionele, cognitieve en sociale ontwikkeling van kinderen. Maar niet alleen dat, het is ook bevorderlijk voor de leefbaarheid van de buurt. Dat kinderen met hun spel een positieve invloed hebben op de leefbaarheid van de buurt, lijken we vaak te vergeten. Toch zijn er veel aanwijzingen dat het buitenspelen van kinderen de kwaliteit van een buurt zeer ten goede komt.

Doordat kinderen snel contacten leggen, bouwen ze hun eigen netwerk op in de buurt en daarbij betrekken ze vanzelf ook hun ouders. Ouders van kinderen die regelmatig alleen buitenspelen, kennen hun buurtgenoten dan ook beter en organiseren vaker een feest of uitstapjes met andere buurtgenoten.

Op het voorkomen van vandalisme en andere kleine criminaliteit heeft de gelegenheid tot spelen en ontspanning in een buurt een positieve invloed. Kinderen in een omgeving met voldoende gelegenheid tot spelen zijn minder agressief dan in een omgeving met weinig gelegenheid tot spelen.

Ook al hebben kinderen de beschikking over een eigen tuin en een rustige straat voor de deur, de speeltuin waar ze andere kinderen kunnen ontmoeten is in sociaal opzicht van een nog groter belang. Zowel kinderen als volwassenen hebben behoefte aan een omgeving waar je elkaar kunt ontmoeten, waar je verschillende belevenissen en ervaringen kunt opdoen maar waar je je ook vertrouwd voelt.

De positieve effecten van spelen op de sociaal-economische en verstandelijke ontwikkeling van kinderen zijn onlangs zichtbaar gemaakt in een studie van de vakgroep Jeugd, Gezin en Levensloop van de Universiteit van Utrecht. In een samenvatting van een reeks studies naar het effect van spelen, komt naar voren dat 33 tot 67 procent van de kinderlijke ontwikkeling door spel wordt bevorderd. Denk daarbij aan de volgende terreinen:

- creatief probleem oplossend gedrag,
- logisch denken,
- taalverwerving,
- betekenissenverwerving,
- sociale interactie, en
- egocentrisme.

Kinderen leren veel terwijl ze spelen. Ook kan de manier waarop ze zich gedragen tijdens het spelen veelzeggend zijn over hoe ze zich gaan gedragen als ze niet spelen maar met andere dingen bezig zijn.

Behalve dat kinderen vrienden maken als ze buiten spelen en zich vrij kunnen uiten, leren ze ook veel over de sociale regels hoe met andere kinderen om te gaan. Het leren dat er regels zijn, ook in de sociale omgang, is een belangrijk aspect van spelen, maar ook het je kunnen onttrekken aan de controle van de regels uit het dagelijkse leven is een belangrijk aspect van spel. De keuzevrijheid die kinderen hebben doordat ze buiten kunnen spelen, beïnvloedt de ontwikkeling van hun persoonlijkheid. De zelfwerkzaamheid van kinderen die op jonge leeftijd alleen buiten hebben kunnen spelen, is dan ook groter dan die van kinderen die dat niet konden.

Door met elkaar buiten te spelen, kijken kinderen op een andere manier naar elkaar. Of iemand zich aardig gedraagt vinden ze belangrijker dan of hij of zij zwart of wit is. Kinderen worden er in sociaal opzicht 'gevoeliger' van. Doordat ze veel bewegen tijdens het spelen, ontwikkelen ze als vanzelf hun spieren en oefenen ze hun behendigheid. Bij een vergelijking van kinderen die wel alleen buiten mochten spelen van hun ouders met kinderen die dat niet mochten, was te zien dat de laatste slechter zijn in lichamelijke behendigheid, in evenwicht houden en in springen.

Kinderen die veel binnenshuis verblijven lopen meer risico op astmatische klachten, bijvoorbeeld omdat hun ouders roken. Ook komen deze kinderen minder in de zon, wat een hoger risico op een tekort aan vitamine D (nodig voor sterke botten) betekent.

Kortom, buiten spelen is gezond. Het gezamenlijk spelen in een speeltuin is bovendien niet alleen gezond, het heeft ook een positieve invloed op de lichamelijke, geestelijke en sociale ontwikkeling van kinderen.

Bron: Rapport Herindeling speeltuin Zaanenoord, speeltuin Zaanenoord, Haarlem, 1997

IV. De organisatie van Stichting De Speelderij

Bestuur

De Stichting De Speelderij is op 4 september 1998 opgericht bij notariële akte. Het bestuur van de Stichting bestaat uit een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en drie algemene bestuursleden. Om gebruik te maken van kennis en ervaring van speeltuinen elders in den lande is Stichting De Speelderij tevens lid geworden van de NUSO, de landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie.

Beheer

Uitgangspunt bij het beheer is dat de Stichting het beheer zelf op zich gaat nemen. Voor het beheer van de speeltuin wordt gekozen voor een combinatie van vrijwilligers en werk ervaringsplaatsen. In de tweede helft van 1999 wordt middels advertenties in de lokale media gestart met het werven van vrijwilligers. Ook wordt contact opgenomen met de Stichting Werken voor Werk om in het kader van de Wet Inschakeling Werkzoekenden (kortweg de wet WIW) een functie op te zetten waardoor (langdurig) werkzoekenden ervaring kunnen opdoen als zelfstandig beheerder van een speeltuin.

Onderhoud

Het onderhoud van de speeltuin wordt, naast de beheerders, uitgevoerd door vrijwilligers. Het onderhoud van de speeltuin en de daar geplaatste toestellen zal gaan plaats vinden aan de hand van een nog op te stellen onderhoudsplan. Het logboek ten aanzien van de speeltoestellen zal bijgehouden gaan worden door enerzijds de beheerders en anderzijds het bestuur van Stichting De Speelderij.

Doelgroep

De doelgroep van Stichting De Speelderij is de jeugd (tot en met 12 jaar) in de gemeente Edam-Volendam. Op 1 januari 1998 was deze doelgroep ruim 4.000 kinderen groot. Gezien de recente grootschalige nieuwbouw in de gemeente Edam-Volendam kan er vanuit worden gegaan dat deze doelgroep de komende jaren alleen maar groter zal worden.

Gezien de locatie van de speeltuin, centraal gelegen en goed en veilig bereikbaar voor bewoners uit beide kernen, kan dan ook de verwachting uitgesproken worden dat veel kinderen de speeltuin gaan bezoeken.

In de enquête die door Stichting De Speelderij is gehouden in januari/februari 1998 is door 53 % van de 1.019 geënquêteerden aangegeven dat zij verwachten de speeltuin regelmatig te gaan bezoeken met hun kinderen. Van deze geënquêteerden heeft 54% aangegeven dat zij met het gezin waarschijnlijk lid willen worden. Door 40% van de resterende geënquêteerden wordt overwogen om lid te worden. De 1.019 geënquêteerden zijn de ouders van in totaal 2.256 kinderen, met andere woorden met de enquête is de mening van ruim 50% van de doelgroep gepeild.

Een vraag die in de enquête eveneens aan de orde kwam is of de voorkeur uitgaat naar een speeltuin in combinatie met een kinderboerderij. Door 90% van de geënquêteerden is hierop ja geantwoord.

Uit de enquête is duidelijk geworden dat de doelgroep van Stichting De Speelderij groot is, en onder deze doelgroep is gebleken dat men in meerderheid verwacht de speeltuin te bezoeken en/of lid te worden. Een voorkeur voor een speeltuin in combinatie met een kinderboerderij is eveneens aanwezig.

V. Projectomschrijving

Door de raad van de gemeente Edam-Volendam is een locatie beschikbaar gesteld die gelegen is tussen de Torenavalkstraat, de Boezelgracht en het natuurpark nabij de nieuwbouwwijk 'het middengebied' te Volendam. Deze locatie is geografisch gezien centraal gelegen binnen de gemeente Edam-Volendam.

Voor kinderen en volwassenen is deze locatie goed en veilig te bereiken, zowel vanuit de kern Edam als Volendam. Grenzend aan de locatie is ruimte beschikbaar voor 20 parkeerplaatsen voor auto's, een parkeervoorziening die door de gemeente gerealiseerd gaat worden. Hierbij wordt er ook parkeerruimte voor minder validen gereserveerd.

De locatie is groot genoeg voor een speeltuin in combinatie met een kinderboerderij. Door het bestuur van de Stichting De Speelderij is, in overleg met de gemeente Edam-Volendam, besloten om te kiezen voor een gefaseerde aanpak. In eerste instantie wordt getracht een speeltuin op te gaan zetten. Deze keuze is bewust gemaakt vanwege de intensiteit van de werkzaamheden voor een kinderboerderij. Simpel gezegd, als het niet lukt een speeltuin op te zetten en te exploiteren dan hoef je al helemaal niet na te denken over een kinderboerderij.

Voor het ontwerp van de speeltuin is, in overleg met de NUSO, besloten om de firma Speelplan BV, een advies- en tekenbureau voor recreatieve projecten, te kiezen. De heer A. Bezemer is directeur van dit bedrijf. Met hem zijn in totaal een vijftal intensieve besprekingen gevoerd hetgeen geleid heeft tot bijgaand ontwerp.

Voor het ontwerp van de speeltuin zijn een aantal randvoorwaarden gesteld:

- De verschillende thema van de speeltuin dienen aan te sluiten bij (de historie van) zowel Edam als Volendam.
- Het ontwerp moet aansluiten bij de omgeving van de speeltuinlocatie: een woonwijk en een natuurpark.
- Het ontwerp moet rekening houden met de omwonenden van de speeltuin.
- Het ontwerp moet rekening houden met de geldende wet- en regelgeving op het gebied van speeltoestellen en terreinen.
- De speeltuin moet toegankelijk en speelbaar zijn voor minder validen.
- De voorzieningen in een speeltuin moeten een meerwaarde bieden ten opzichte van de in openbare gelegenheden staande speeltoestellen.
- Het ontwerp moet rekening houden met een (mogelijk in de toekomst te creëren) aanliggende kinderboerderij.
- Het ontwerp moet financieel gezien realistisch zijn, zowel qua eerste investering als de structurele lasten.

Als hoofdthema is gekozen voor water. Via een golvend pad is het mogelijk een rondgang te maken door de gehele speeltuin. Startpunt daarbij is het, nabij de ingang gelegen beheerdersgebouw dat in de vorm van een boot is opgetrokken. Lopend vanaf het beheerdersgebouw in zuidelijke richting wordt de eerste golf beklommen waarbij het speeltingedeelte voor de allerkleinste wordt doorkruist.

Het pad loopt langs een zandbak met een aantal speelvoorzieningen. De kinderen hebben de mogelijkheid om over het pad (via een ouderwetse handpomp) een waterstroom op gang te brengen. Deze golf afdalende komt men terecht in de 'kaas-hoek' van de speeltuin. Een grasheuvel met drie gatenkaas-gangen en een kaaspunt (annex kleine glijbaan) in de vorm van een muis, tezamen met een aantal muistoestellen geven deze hoek de relatie met de kern Edam.

Verder lopende over het golvende pad komt men aan de zuidelijkste grens van de speeltuin waar een zeshoeksschommel is geplaatst. Op deze plaats is het goed mogelijk om in de toekomst de toegang tot de kinderboerderij te creëren. Vanaf dat punt loopt men verder in westelijke richting waar men aan de rechterzijde een aantal grasgolven tegenkomt met daarin een aantal speeltoestellen, geschikt voor de oudere jeugd. Dit zijn o.a. een wip-schommel, een hangmatschommel en een ingegraven boeg van een schip.

Het pad volgend draait men wederom naar rechts en gaat het pad weer in noordelijke richting. Daarbij worden wederom een aantal grasgolven gepasseerd. Daar zijn tevens de twee grote blikvangers van de speeltuin: het ruimtenet en het 'kasteel'. Het ruimtenet is te betreden vanaf de grond maar ook via een 'touw-loopbrug'. Dit is vrijwel aansluitend aan het 'kasteel'. De torens van dit 'kasteel' lijken sterk op de oude hooi-stolpen van boerderijen. Daarmee is tevens het landelijke karakter van de speeltuin naar voren gebracht. Ook is een relatie met de nabijgelegen stolpboerderij naar voren gebracht.

De verschillende 'kasteeltorens' zijn verbonden op verschillende wijze, bijvoorbeeld via een loopbrug van hout en touw. Vanuit één van de torens is het mogelijk om via een glijbaan af te dalen. Vanaf daar het pad weer volgend komt men weer terecht bij het beheerdersgebouw waar een terras aanwezig is waar begeleiders en de kinderen kunnen uitrusten onder het genot van een frisdrankje, koffie, thee, ijsje of snoep.

In deze omschrijving is niet op de verschillende details van de speeltuin ingegaan. Voor een exacte situatieschets verwijzen wij u naar het bijgevoegde speeltuinontwerp. Op deze tekening is een bovenaanzicht gegeven van de speeltuin en is de locatie van de 30 toestellen exact weergegeven. Ook is daarbij te zien wat de verschillende ondergronden zijn.

Begroting

Omschrijving	Totaal
Ontwerp speeltuin	1.700,00
Grondwerkzaamheden *	101.045,00
Verhardingen *	17.455,00
Straatmeubilair	8.756,00
Speel-/sporttoestellen	206.823,10
Terreinafscheidingen *	42.375,00
Groenvoorzieningen *	14.311,00
Heiwerkzaamheden	7.500,00
Beheerdersgebouw, inclusief sanitair en aansluitingen	123.000,00
Subtotaal I	522.965,10
Korting i.v.m. gedetineerdenregeling	-42.435,24
Subtotaal II	480.529,86
Onvoorzien (10%)	48.052,99
Toezicht en directievoering	15.845,96
Subtotaal II	544.428,81
BTW (17,5%)	95.275,04
Totaal	639.703,85
Afgerond	640.000,00

De gemeente Edam-Volendam verricht voor een bedrag van f 175.000 aan grondwerkzaamheden, plaatst een hekwerk rondom het terrein etc. De locatie wordt vervolgens door de Stichting De Speelderij gehuurd voor een bedrag van f 1 per jaar. De onderdelen waar de gemeente Edam-Volendam (een gedeelte van) de investering op zich neemt zijn in de begroting aangemerkt met *.

Dekkingsplan

Omschrijving	Bedrag
Gemeente Edam-Volendam t.b.v. terrein	175.000,00
Gemeente Edam-Volendam t.b.v. toestellen (subsidieverzoek is ingediend)	75.000,00
Verschillende fondsen (nog verder uit te splitsen)	250.000,00
Sponsors/acties onder bevolking	140.000,00
Totaal	640.000,00

Indien de financiering van de speeltuin niet geheel rond is wordt in overleg met de gemeente Edam-Volendam, NUSO en architect gekozen voor een gefaseerde aanpak. Duidelijk zal zijn dat een aanpak ineens de voorkeur verdient; een gefaseerde aanpak is echter wel mogelijk.

Actie voor financiën

Voor de financiering van de speeltuin wordt een bijdrage gevraagd van de gemeente Edam-Volendam, subsidiegevers en het bedrijfsleven in de gemeente Edam-Volendam. Daartoe worden activiteiten opgezet gericht op de specifieke doelgroepen. Ook wordt overwogen speciale acties in samenwerking met of voor de jeugd op te zetten.

De exploitatielasten

Baten		Lasten	
Lidmaatschappen (500 à f 25)	12.500	Kosten beheerder	3.000
Entreegelden	1.000	Huur terrein	1
Opbrengst verkooppunt	2.500	Belastingen	2.000
Gemeente Edam-Volendam (subsidieverzoek is ingediend)	10.000	Telefoonkosten	500
Sponsors toestellen	5.000	Gas/elektra/water	1.000
		Administratiekosten	100
		Representatie/bestuurskosten	1.000
		Contributies	400
		Verzekeringen	600
		Activiteiten	1.000
		Reservering vervanging toestellen (levensduur van 15 jaar)	16.399
		Onderhoud toestellen	5.000
Totaal	31.000	Totaal	31.000

Bij het opstellen van deze exploitatiebegroting is uitgegaan van de volgende gegevens:

- Uitslag enquête gehouden in februari 1998 door de (toen nog in oprichting zijnde) Stichting De Speelderij
- Informatie van de NUSO, de landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie.
- Inschattingen van het bestuur van Stichting De Speelderij.

VI. Comité van aanbeveling

Om de plannen van de Stichting De Speelderij te ondersteunen is een comité van aanbeveling samengesteld. Een groot aantal bestuurders, politici en bekenden uit de gemeente Edam-Volendam is aangezocht om zitting te nemen in dat comité. Op dit moment hebben de volgende mensen toegestemd (in willekeurige volgorde):

Dhr. A. de Jong
directeur Rabobank Edam-Volendam

Drs. Jaap Schilder
Directeur Club- en Buurthuiswerk Volendam

Cor Tol
(Preventief) Ambulant Begeleider (Weer Samen Naar School) voor het basisonderwijs in Volendam, Marken en Oost-Waterland namens de samenwerkingsverbanden van MLK-school St. Vincentius en LOM-school De Botter.
Voorzitter EHBO vereniging St. Willibrordus te Volendam

Gerry Mühren
oud-profvoetballer.

Dhr. Th. Kras
directeur Kras Recycling BV

Dhr. P. Dankert
europarlementariër.

Dhr. drs. F.J.A. IJsselmuiden
burgemeester gemeente Edam-Volendam

Carola Smit
zangeres BZN

Mw. H.P. van der Horst
huisarts

Dhr. G.J. Jukema
longarts Waterlandziekenhuis

Annie Schilder
zangeres

Dhr. mr. C.I.M. (Keje) Molenaar
advocaat

Mw. A.G.M. Schilder
huisarts

Mw. J.C.H. Biemans
huisarts

Dhr. drs. W.S. Westendorp
oud-burgemeester gemeente Edam-Volendam

Jan Veerman (Dekker)
Horeca-ondernemer

Frank Groothof
acteur (o.a. Sesamstraat)

Dhr. R. Oosterbaan
directeur van de NUSO, de landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie

Dhr. J.R.A. Huber
directeur Boon Edam BV

Dhr. G.A.J. van Dulmen
directeur Hein Schilder Bouw Volendam

Dhr. J.P.J. Lagrand
Oud-gedeputeerde provincie Noord Holland

VII. Het Bestuur

- Voorzitter : Hans Schoorl
Neptunusstraat 26
1131 WJ Volendam
telefoon 0299-364308
e-mail schoveer@gironet.nl
- Secretaris : Ria Uitentuis
Baandervesting 110
1135 DH Edam
telefoon 0299-372819
e-mail cjconijn@dds.nl
- Penningmeester : Tom Plat
Mgr. Veermanlaan 93
1131 KG Volendam
telefoon 0299-368404
e-mail tomgre@worldonline.nl
- Technische zaken : Klaas Mossel
Willem Tholenstraat 21
1132 XS Volendam
telefoon 0299-366725
- Algemeen bestuursleden : Mirjam Klepper
J. Peteystraat 3
1135 HB Edam
telefoon 0299-350309
- Gre Nuijens
Mgr. Veermanlaan 93
1131 KG Volendam
telefoon 0299-368404
e-mail tomgre@worldonline.nl